

3

Desembre
2004

Butlletí de l'Arxiu
Municipal de Cambrils

L'Arxiu t'informa

L'antic hospital de Cambrils

Gerard Martí Estrada. Director del Museu d'Història de Cambrils

Del 4 de desembre al 4 d'abril de 2005 romandrà oberta al Museu Molí de les Tres Eres l'exposició *L'antic hospital de Cambrils. Memòria d'un servei públic*, organitzada pel Museu d'Història de Cambrils (MHC).

S'hi presenten els treballs arqueològics que l'empresa Nèmesis va realitzar entre 2002 i 2003 al solar on fins a mitjan segle xx va estar ubicat l'hospital (carrer de l'Hospital, número 19).

Arran d'aquesta intervenció —la primera que s'ha fet dins del recinte medieval de Cambrils, del qual avui encara en desconeixem força la topografia antiga— es van localitzar diferents estructures arquitectòniques i abundant material ceràmic i de metall, sobretot dels segles XVIII i XIX.

Els objectes i els documents

L'exposició presenta l'evolució històrica de l'hospital a partir dels objectes recuperats i dels documents conservats a l'Arxiu Municipal de Cambrils (AMCAM).

Les peces —plats, olles, gibrells, orinals, ampolletes per subministrar medicines als malalts— han estat restaurades i s'acompanyen d'altres objectes ja inventariats al MHC. Tot plegat acosta als visitants la funcionalitat dels materials recuperats a l'excavació.

L'AMCAM custodia la documentació produïda pel municipi en la gestió de l'hospital al llarg dels segles. A l'exposició s'hi mostren: llibres de registre de malalts (on veiem que molts morien poc després d'ingressar), fulls d'ingrés i d'alta, comptes de diversos anys (gràcies als quals coneixem quines despeses tenia i com es

finançava), inventaris de la roba i dels objectes que hi havia, receptes de les medicines que comprava, les butlletes que havien de presentar les persones a qui es donava pa i carn, informes sobre l'estat de l'edifici (en un dels quals s'informa que només hi havia dos llits i els malalts estaven exposats al fred perquè les cambres no tenien portes i calia renovar el trespol). També s'hi pot veure l'única fotografia antiga que es coneix de la façana del carrer de Sant Plàcid, datada cap a 1900.

Alguns dels objectes i documents exposats
Foto: Museu d'Història de Cambrils

L'hospital

L'Hospital de Cambrils era de propietat municipal i està documentat des de 1440. Com els altres hospitals de l'època, la seva funció era tan curativa com assistencial: atenia els transeünts, els pobres i els malalts que necessitaven ser atesos en els moments més penosos de la seva malaltia. Els proporcionava pa, carn i medicines. A més, exercia un paper fonamental en moments de crisi com epidèmies o guerres.

La seva ubicació a l'extrem de la vila, just darrera la muralla, és intencionada: calia situar-lo el més aïllat possible —per raons de salubritat— i prop del camí.

El moixó que apareix a la capçalera d'aquest butlletí reproduïx un dibuix que es pot veure al *Llibre d'ordinacions* de 1525-1889, del fons de l'Ajuntament de Cambrils. Es troba a la part interior de les cobertes del llibre, i possiblement va ser dibuixat per un dels escriptors que van intervenir en algun moment de la seva redacció. Aquest tipus d'esbossos són relativament habituals en els llibres d'època medieval i moderna. Ens permeten conèixer aspectes de la vida quotidiana dels qui els escrivien o els utilitzaven.

Ja tenim reglament

El Ple de l'Ajuntament de Cambrils ha aprovat el nou Reglament de l'Arxiu Municipal de Cambrils (AMCAM). Entrarà en vigor quan s'hagi publicat al Butlletí Oficial de la Província i servirà per a regular el funcionament de l'AMCAM.

Podeu consultar el text del reglament a la pàgina web de l'Ajuntament (entrant a Cultura - Arxiu Municipal - Reglament). Aquest esquema presenta els principals punts que tracta:

Quines funcions fa l'AMCAM

- gestionar els documents
- garantir l'accés
- protegir i difondre el patrimoni documental de Cambrils

Quins documents hi ha a l'AMCAM

Quins documents constitueixen l'AMCAM (article 3):

- els documents que produeix o rep l'Ajuntament de Cambrils en l'exercici de les seves funcions
- els documents que li cedeixin persones físiques, jurídiques, públiques o privades. Aquestes cessions de documents poden ser en forma de donació o de dipòsit.

Protecció i difusió del patrimoni de Cambrils

L'AMCAM contribueix a protegir i difondre el patrimoni documental de Cambrils.

El sistema de gestió dels documents de l'Ajuntament

L'AMCAM és l'òrgan municipal especialitzat en la gestió de documents.

Elabora i revisa el quadre de classificació de la documentació municipal.

Estableix els calendaris de transferència, accés i conservació de la documentació municipal.

Els diferents departaments de l'Ajuntament transfereixen periòdicament a l'AMCAM la documentació que produeixen.

L'AMCAM vetlla perquè totes les dependències de l'Ajuntament on hi ha dipositada documentació tinguin les condicions ambientals, de seguretat i d'higiene adients per a la seva conservació.

Consultar la documentació

L'AMCAM atén tant les consultes dels departaments municipals com les dels investigadors i ciutadans en general.

L'accés dels ciutadans a la documentació

Els ciutadans i investigadors poden accedir a la documentació.

Només es pot negar l'accés per respectar les excepcions que fixa la legislació vigent: el dret a la intimitat, la seguretat de l'Estat i la investigació dels delictes.

Els ciutadans només poden accedir a la documentació que conté dades personals si li afecten personalment.

Els ciutadans i investigadors poden obtenir reproduccions dels documents que consulten, sempre que es garanteixi la conservació d'aquests documents, es respectin els drets de propietat intel·lectual i s'aboni la taxa corresponent.

L'arxiu a la ràdio

Des del passat 26 d'octubre, l'AMCAM fa una col·laboració quinzenal dins del magazine *La Peixera* de Ràdio Cambrils.

Concretament, l'AMCAM s'ha incorporat a l'espai *Patrimoni col·lectiu*, que des de l'any 2002 ve realitzant el Museu d'Història de Cambrils i que s'emet els dimarts al matí.

Aquest espai mostra diferents aspectes de la història del municipi i del seu patrimoni cultural.

Les intervencions de l'AMCAM a *Patrimoni col·lectiu* es plantegen com un repàs al patrimoni documental de Cambrils. Es presenten diferents tipus de

documents dels fons de l'AMCAM i també altres documents de tipus privat —testaments, capitols matrimonials, comptes, censals— que encara avui hi ha en moltes cases. S'analitza com són aquests documents i quina informació hi troben els investigadors.

Els espais emesos fins ara han tractat de les ordinacions municipals, del conreu d'arròs a Vilafortuny al segle XVII, dels censals —la principal forma de crèdit dels particulars i de les institucions fins al segle XIX— i de la documentació de l'Hospital de Cambrils.

El nou reglament de l'Arxiu Municipal de Cambrils

Josep Ma. Valls i Andreu. Secretari General de l'Ajuntament de Cambrils

Amb motiu de l'aprovació plenària municipal del Reglament de l'Arxiu Municipal, el Departament de Cultura i, especialment, les professionals que porten l'arxiu m'han demanat que faci unes reflexions respecte al que representa aquesta eina reglamentària.

Primer cal tenir present que tenir un arxiu documental municipal és cultura i és organització. Per obligació legal, des de l'entrada en vigor de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'Arxius, tots els municipis amb població de dret superior a 10.000 habitants tenen obligació de gaudir d'un arxiu sotmès als criteris i normes tècniques de gestió de documentació que dicta la Generalitat de Catalunya, amb el corresponent personal especialitzat i professional, així com de gaudir de l'espai idoni a l'efecte.

L'arxiu municipal és cultura i és organització

Cambrils i la seva institució màxima —el seu Ajuntament— necessiten l'Arxiu per cultura i per organització. Diu molt, pel que fa a economia d'esforços, temps, ordre, seguretat, investigació i molts altres arguments, el fet de tenir un arxiu que funciona i a més treballa pel fons documental. Bàsicament per la documentació administrativa, però també per la privada que pugui ser llegada: el que és històric, les estadístiques, l'evolució en tots els aspectes de la nostra vida quotidiana, també per sentir-nos amb ordre amb l'entorn del paper documental.

En aplicació del principi d'autonomia municipal, els Ajuntaments poden emetre normativa reglamentària en forma de Reglaments i Ordenances. Bàsicament, la diferenciació terminològica ve determinada per motius històrics: els Reglaments tendeixen més a ordenar l'organització interna municipal i les Ordenances a regular les relacions més directes amb els ciutadans. El més significatiu, però, no és exercir potestats legalment atribuïdes, sinó

sistematitzar l'accés a la cultura. N'és un exemple l'accés al fons documental d'un Ajuntament, tant des del punt de vista investigador com genuïnament administratiu; és a dir, l'accés a la documentació per part dels ciutadans.

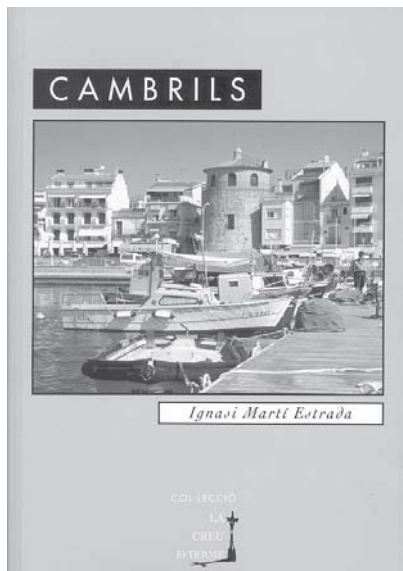
En aquest punt és d'aplicació la normativa reguladora de l'accés als arxius i registres públics. Aquesta normativa exigeix, en primer lloc, que l'expedient estigui acabat quan s'hi sol·liciti l'accés, preserva sempre el dret a la intimitat —que constitucionalment i estatutàriament està molt protegida— i té en compte altres aspectes més dignes de protecció: l'interès públic, els de tercers més dignes de protecció o bé per causa de Llei.

El Reglament entrarà en vigor a partir de la seva aprovació definitiva plenària, publicació oficial i notificació preceptiva a l'Administració de l'Estat/Generalitat. És norma jurídica a tots els efectes, d'obligat compliment per part dels funcionaris públics exercents i per part dels ciutadans. Sense perjudici, però, de la tutela jurisdiccional, que pot entrar en la seva aplicació o bé en la seva anul·lació, ja que és una potestat reservada al Poder Judicial.

El més significatiu és sistematitzar l'accés a la documentació per part dels ciutadans

En un temps en què l'economia de mercat és present de forma extremadament consumista, regular un servei públic que és cultura per si mateix —juntament amb d'altres com la biblioteconomia, les festes tradicionals, l'esport, les arts plàstiques, el benestar de tots mitjançant la justícia, l'ensenyament o la sanitat, i fins i tot la seguretat— implica un motiu de congratuació perquè, ni més ni menys, ens ensenya a racionalitzar, organitzar, investigar, donar servei. Amb totes les paraules, fent història documental però, a la fi, fent història local.

Lectura recomanada

Ha vist la llum el llibre *Cambrils*, de l'historiador cambrilenc Ignasi Martí, editat per Cossetània dins de la col·lecció La Creu de Terme.

És el primer cop que es publica un estudi dedicat a Cambrils des d'una perspectiva global. Hi trobareu una síntesi de la seva història, un repàs a l'evolució de la seva demografia i economia, una presentació del seu patrimoni cultural —edificis, festes, costums...— i un panorama de les seves entitats. Tot plegat, explicat molt sintèticament, amb un enfocament molt divulgatiu i entenedor i amb força il·lustracions.

Per a la seva elaboració, l'autor ha partit dels llibres i articles publicats fins ara i també de la documentació de l'AMCAM. Les fotografies procedeixen de la Revista Cambrils, de Ramon Ortiga, de l'AMCAM i del Centre d'Estudis Cambrilencs.

Des d'ara mateix, aquest llibre passa a ser una fita en la historiografia local i una eina imprescindible per a qualsevol persona que vulgui conèixer la història de Cambrils i acostar-se a la seva realitat actual.

Els documents de l'arxiu es publiquen

En el número 399 de la *Revista Cambrils*, corresponent al mes d'octubre, Ignasi Martí i Manel Tarés publiquen el reportatge "Els Fets d'Octubre: el desmantellament de l'autonomia". Els autors repassen els fets de la tardor de 1934, tant a nivell general com a Cambrils. Ho fan bàsicament a partir de l'estudi de les actes municipals i de la correspondència de l'Ajuntament. Publiquen també tres fotografies de cambrilencs al vaixell-presó, dues de les quals procedeixen del fons de l'AMCAM.

Revista Cambrils ha editat també el DVD *La força d'una rierada: l'anàlisi i les imatges de la rierada històrica del 10 d'octubre de 1994 a Cambrils*. Conté una galeria de fotografies i un reportatge de 61 minuts format per entrevistes amb protagonistes d'aquella rierada i per imatges dels fets.

Encapçala el reportatge una anàlisi geogràfica i històrica sobre les rierades a Cambrils, gràcies a les informacions que proporcionen la documentació i la configuració urbanística del municipi —l'anjub, els portals, el desaparegut convent de Gràcia...

En aquest sentit, a Cambrils disposem d'una excepcional crònica de la rierada del 14 de setembre de 1762, titulada «Nota o memòria dels estragos de la riera» i conservada dins del *Llibre de notes de*

la vila de Cambrils de 1723-89: el text detalla els carrers i terrenys que van ser inundats i les persones que van ser arrossegades per la riera. L'AMCAM va col·laborar en la gravació del reportatge, que comença amb unes imatges de l'investigador Manel Tarés consultant aquest document a l'arxiu i comentant-lo als espectadors.

I, d'altra banda, en l'edició del 9 de novembre, el diari *El Punt* va il·lustrar l'article *Les últimes hores de l'antic Pòsit de Cambrils* amb una imatge d'aquest edifici, datada el 16 de juny de 1936. Josep Maria Recasens és el propietari de l'original d'aquesta imatge, una reproducció de la qual està dipositada a l'AMCAM.

Activitats d'aquí i de fora

Volem viure de la terra! Els pagesos en lluita, 1976-1979

Centre Cultural i Ocupacional de Cambrils, Sala el Pati. Del 3 al 26 de febrer de 2005. Inauguració dijous 3 de febrer a les 20h.

Exposició amb un ampli recull fotogràfic que ens aproxima als fets protagonitzats per Unió de Pagesos que van afectar el camp català a finals dels anys 70 del segle XX.

Bernardí Martorell. Un gran arquitecte del Modernisme

Museu Agrícola de Cambrils. Del 16 de gener al 30 de desembre de 2005. Inauguració 16 de gener a les 13 h.

Exposició sobre les obres realitzades per Bernardí Martorell i Puig (1877-1937), entre les quals destaca l'antic celler de la Cooperativa Agrícola de Cambrils.

Arxiu Municipal de Cambrils

Plaça de l'Ajuntament, núm. 4. 43850 CAMBRILS
Tel. 977 794 579. A/E: arxiu@cambrils.org. URL: www.cambrils.org
Horari: Dilluns, dijous i divendres de 9.30 a 14.30
Dimarts i dimecres de 9.30 a 14.30 i de 16 a 19

AJUNTAMENT DE CAMBRILS
Regidoria de Cultura i Festes